

TESTIRANJE NA PRISOTNOST PSIHOAKTIVNIH SUBSTANC V URINU IN SLINI

1. Namen in cilji aktivnosti

Pravilna izvedba in interpretacija urinskega testa (UT) ter testa na slino na prisotnost psihoaktivnih substanc (PAS) in objektivna ocena uživanja prepovedanih drog.

Ključne besede: urin, urinski test, psihoaktivne substance, interpretacija in izvedba testa, test na slino

2. Aktivnost ZBN lahko izvede (skladno s kompetencami)

IZBN		Omejitev, pripombe
Bolničar negovalec	NE	
Tehnik zdravstvene nege	DA	
Diplomirana medicinska sestra	DA	
Diplomirana babica	DA	
Diplomirana medicinska sestra, 38. člen ZZDej-K	DA	Licenca za strokovno področje
Študent zdravstvene nege	DA	Pod nadzorom kliničnega mentorja
Študent babiške nega	DA	Pod nadzorom kliničnega mentorja

Predviden čas za izvedbo aktivnosti	15 – 30 minut
-------------------------------------	---------------

Potrebno število oseb za izvedbo aktivnosti	ena (1)
---	---------

Skrbnik NP		Sekcija MS in ZT v psihiatriji
------------	---	--------------------------------

3. Kratice uporabljene v protokolu

IZBN	Izvajalec zdravstvene / babiške	ZBN	Zdravstvena/babiška nega
ZZDej-K	Zakon o zdravstveni dejavnosti	UT	Urinski test
MS	Medicinska sestra	PAS	Psihoaktivna substanca
ZT	Zdravstveni tehnik		

4. Potrebni pripomočki

Panel (imunokemijski) testi za urinske vzorce,testi na slino,termo lonček s temperaturno skalo/lonček za urin pokrovom/brezstični termometer,nesterilne rokavice,delovna obleka,koš za odpadke,razkužilo za roke in delovno površino,	ognjevarna omara za shranjevanje zdravstvene dokumentacije,računalniški program za beleženje in obračun porabe testov (opcijsko),zdravstvena dokumentacija za beleženje rezultata testa.

TESTIRANJE NA PRISOTNOST PSIHOAKTIVNIH SUBSTANC V URINU IN SLINI

5. Potek/izvedba aktivnosti zdravstvene nege

		Opombe
1	<p>Naročilo urinskega testa (UT) ali testa na slino odredi zdravnik ali diplomirana medicinska sestra v dogovoru z zdravnikom</p> <ul style="list-style-type: none">Preverimo identifikacijo pacienta in naročilo na temperaturno-terapevtskem listu in/ali laboratorijskem listu:<ul style="list-style-type: none">– Identifikacija z osebnim dokumentom,– kartica zdravstvenega zavarovanja.Psihofizična priprava pacienta na poseg.Priprava delovnega okolja (urejeno in čisto delovno okolje).Glede na kadrovsko strukturo pacientu ponudimo nadzor pri odvzemu vzorca s strani izvajalca zdravstvene nege istega spola.	<ul style="list-style-type: none">Preprečimo napake pri izvajanju aktivnosti.Preprečimo zamenjavo pacienta ali zlorabo s strani pacienta. Seznanitev pacienta s postopkom.Pacient odloži vrhna oblačila in torbe, morebitne večje kose nakita, ki bi lahko predstavljali vnosna mesta dodatkov ali nadomestka urina. Izprazni žepe obleke, si zavija rokave nad komolcem ter si ob prisotnosti zdravstvenega osebja umije roke.Prostor za oddajo vzorca mora omogočati nadzor nad odvzemom.
2	<p>Odvzem in verodostojnost vzorca na psihoaktivne substance (PAS) v urinu in/ali slini</p> <ul style="list-style-type: none">Pacienta med postopkom odvzema stalno in neposredno opazujemo (vedenje: nenavadno gibanje, znaki intoksikacije).Uporaba lončka s temperaturno skalo je 35 – 36° C.Priporočena minimalna količina vzorca urina je 75 ml.Nadzor organoleptičnih lastnosti urina (barva, vonj, primesi, penjenje).	<ul style="list-style-type: none">Temperatura urina je višja, ko ima pacient povišano telesno temperaturo, kar preverimo z merjenjem.Temperatura izven mejnih vrednosti (nižje od 34° C, neobičajna barva in vonj, nenavadna usedlina, prisotnost vidnih snovi ali delcev) je lahko znak manipulacije z urinom.
3	<p>Izvedba testa na PAS v urinu</p> <ul style="list-style-type: none">Testni vzorec in test morata imeti sobno temperaturo.Test opravimo na ravni vodoravni površini.Glede na obliko testa in navodila proizvajalca opravimo test (kapljanje vzorca, namakanje v vzorec). <p>Izvedba testa na PAS v slini</p> <ul style="list-style-type: none">Upoštevamo navodila proizvajalca za pravilno izvedbo testa. Vzorec ustne tekočine pridobimo z zbiranjem izpljunka, z vpijanjem slin na blazinico ali z iztiskanjem ali centrifugiranjem slin iz blazinice (oz. po navodilih proizvajalca).	<ul style="list-style-type: none">Vzorec urina moramo analizirati čim prej, najkasneje v eni do dveh urah. Če takojšnja analiza ni mogoča, lahko vzorec hranimo do 24 ur v hladilniku pri 4° C, za še kasnejše testiranje pa vzorec zamrzemo pri - 20°C.

TESTIRANJE NA PRISOTNOST PSIHOAKTIVNIH SUBSTANC V URINU IN SLINI

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 19.04
Stran od strani:	3/5
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	1. verzija

4	Interpretacija testov <ul style="list-style-type: none">Rezultate testa odčitamo po navodilih proizvajalca testov.Panel (imunokemijske) teste na urin odčitamo po največ 3 - 5 minutah, a ne kasneje kot po 10 minutah oziroma upoštevamo navodila proizvajalca.	<ul style="list-style-type: none">Negativen rezultat testa pomeni, da v testiranem vzorcu ni prisotne PAS ali metabolitov PAS v koncentraciji, ki je nižja od mejne vrednosti za test.Pozitiven rezultat testa pomeni, da je v testiranem vzorcu prisotna PAS ali metaboliti PAS v koncentraciji, ki je enaka mejni vrednosti ali višja.
5	Sporočanje rezultatov in dokumentiranje <ul style="list-style-type: none">Rezultat testa evidentiramo v zdravstveno dokumentacijo oz. v računalniški program (opcijsko).Rezultat testa na PAS posredujemo zdravniku oz. naročniku testa.	<ul style="list-style-type: none">Zakonsko je zagotovljeno varstvo osebnih podatkov in varstvo poklicne skrivnosti. Postopek testiranja in rezultate testa varujemo in jih obravnavamo kot občutljive osebne podatke v skladu z Zakonom o varovanju osebnih podatkov.

6. Opombe, omejitve protokola:

Potrebni pripomočki se lahko razlikujejo v posameznem javnem zdravstvenem zavodu.

7. Temeljna literatura:

Brcak, M., Beck, O., Bosch, T., Carmichael, D., Fucci, N., George, C. ...Weinmann, W. (2018). European guidelines for workplace drug testing in oral fluid. *Drug testing and analysis*, 10(3), pp. 402–415.
<https://doi.org/10.1002/dta.2229>

Dremelj, Z., Kastelic, A., & Kostnapfel Rihtar., T. (2012). Testiranje na prisotnost prepovedanih psihoaktivnih snovi. *Prohealth: Ljubljana*, pp. 55–85.

Kluge, J., Rentzsch, L., Remane, D., Peters, F. T. & Wissenbach, D. K. (2018). Systematic investigations of novel validity parameters in urine drug testing and prevalence of urine adulteration in a two-year cohort. *Drug testing and analysis*, 10(10), pp. 1536–1542.
<https://doi.org/10.1002/dta.2447>

Moeller, K. E., Kissack, J. C., Atayee, R. S., & Lee, K. C. (2017). Clinical interpretation of urine drug tests: What Clinicians Need to Know About Urine Drug Screens. *Mayo Clinic proceedings*, 92(5), pp. 774–796.
<https://doi.org/10.1016/j.mayocp.2016.12.007>

Taskinen, S., Beck, O., Bosch, T., Brcak, M., Carmichael, D., Fucci, N. ...Weinmann, W. (2017). European guidelines for workplace drug testing in urine. *Drug testing and analysis*, 9(6), pp. 853–865.
<https://doi.org/10.1002/dta.2178>

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

TESTIRANJE NA PRISOTNOST PSIHOAKTIVNIH SUBSTANC V URINU IN SLINI

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 19.04
Stran od strani:	4/5
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	1. verzija

8. Podrobnejša in dodatna navodila - povezava z drugimi dokumenti (priloge k NP)

Številka priloge	Naziv dokumenta

9. Pregled zadnjih sprememb v dokumentu

Zap. št.	Sprememba v točki:	OPIS SPREMEMBE

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

TESTIRANJE NA PRISOTNOST PSIHOAKTIVNIH SUBSTANC V URINU IN SLINI

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 19.04
Stran od strani:	5/5
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	1. verzija

10. Potrditev dokumenta

	organ	Številka sklepa	datum	Odgovorna oseba/podpis
I. SKLEP SKRBNIKA NACIONALNEGA PROTOKOLA	Delovna skupina za nacionalne protokole ZBN	1/2022	4. 3. 2022	Klavdija Potočnik
II. SKLEP O USTREZNOSTI NACIONALNEGA PROTOKOL	Upravni odbor Zbornice - Zveze	169/17	18. 5. 2022	Monika Ažman

Distribucija dokumenta: interna uporaba

objava na spletni strani

mapa strokovne sekcije

drugo: _____

Original dokumenta se nahaja v IS. Vse natisnjene kopije se smatrajo kot informativne in ne podležejo sistemu sprememb.

Klas. znak 711